Година II. Timişoara, (Темишвар) 10. октобра 1922. Бр. 27.

ГЛАСНИК

XXIX

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. 10. и 20. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

Службени део.

Срп. прав. црквено-школска општина у Араду.

Број 214/1922.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Араду расписује се стечај са правом уживања:

1. Прописана плата и доплатци по државним законима.
2. Слободан стан у природи.
3. Писаћи паушал од 50 леја годишње.
4. У име одштете за башту 100 леја.
5. Потребан огрев — 10 куб. метара.

Дужности су прописане Школ. Уредбом и наређењима дисциплинарних правила без појачке дужности.

Рок стечаја је до 15. октобра 1922. год. по новом.

Из седнице ванредне скупштине црквене општине у Араду, држане 27. августа 1922. год.

(М. П.)

Милан Табаковић ср. подпредседник. **Милош Станковић** ср. перовођа.

—

Ш. 364./през. 1922.

Горњи се стечај одобрава.

Епарх. Школ. Одбор у Темишвару.

Број 257./Е. В. из 1922.

Ман. управама, окр. протопрезв. и парох. звањима и црквв. општинама.

Изашла је из штампе „СПОМЕНИЦА ВЕНЧАЊА“ са верним описом венчања Краља СХС. АЛЕКСАНДРА са румунском принцезом МАРИЈОМ и са 33 уметничке фотографије. Цена је књизи 15 дин. 40 пара без поштарине.

Најтоплије се препоручује набавка споменице Наслову а путем Наслова сваком Србину. Ман. управе нека пошаљу овамо претплату непосредно, а парох. звања, црквв. општине и појединци преко надлежних окр. протопрезвитера до укључно 31. окт. 1922.

У Темишвару, 7/20. септ. 1922.

Стефан
архим. еписк. викар.

ИЗВЕШТАЈ

о раду епарх. управе од августа 1919. г. до данас.

В.) Рад Епарх. Школског одбора од 1. априла 1920. до 7. маја 1922. године.

—

(Наставак.)

Распис стечајева. Именовање и оставке учитеља.

Расписан је стечај на учитељско место у Срп. Св. Мартону. — Учитељу Павлу Павловићу у Дињашу подељен допуст од једне године, по истеку допуста није се више на своје место вратио. — Исто и Стевану Нађвинском учитељу у Вел. Св. Миклушу, који је доцније место службе напустио и прешао у СХС. — За привр. учитеља у Тем.-Фабрици је именован Стеван Мишковић умир. учитељ, а за 1920/21. годину оспособљени учитељ Владимир Живојнов. — Учитељи оспособљени без сталности именовани су за привр. учитеље у оним местима где су се нашли. — Курзисте су у шк. 1920/21. години по потреби именовани где је место остало непопуњено сталним и привременим оспособљеним учитељима. — За привременог учитеља у Варјашу је именован оспособљени учитељ Ђорђе Керпенишан. — За приврем. учитеља у Сараволи је именован оспособљени учитељ Предраг Бугарин. — За приврем. учитеља у Вел. Св. Миклушу именован је оспособљени учитељ Георгије Терзић. — Одбијена је молба Ђуре Мирковића црквв. појца, којом моли учитељ-

ско место у Темишвару. — Узета је на знање оставка Ирине Дамјанове на учитељском месту у Печки. — За учитељицу на школи у Тем.-Граду именована је Олга Коц-Сифниос. — Вођење наставе у школи у Чакови поверено привремено свештенику Исидору Николићу. — За сталну учитељицу у Ђиру на основу дугогодишњег службовања и сталног врло доброг успеха у раду школском, проглашена је Иванка Томић привр. учитељица. — За сталну учитељицу у Срп. Св. Мартону, на основу обављеног избора проглашена Милена Петковић оспособљена учитељица. — Узет је на знање извештај црквн. општ. у Немету, да привр. оспособљена учитељица Даница Петровић удата Мићин, неће да заузме учитељско место. — За учитеља у Срп. Пардању именован јмн. Иларион Сујић, у Малом Гају Арсеније Закић. — Милица Балубџић осп. учитељица поднела је оставку на учит. место у Сараволи и прешла у СХС. — На упражњено место у Араду расписан је без успеха стечај. — Сима Путник учитељ у Срп. Св. Петру напустио је учитељско место и прешао у СХС. — Исто и Средоје Трифунов учитељ у Срп. Св. Петру. — На учитељско место у Вел. Св. Миклушу расписан је стечај и обављени избор Ђорђа Терзића за сталног учитеља у Вел. Св. Миклушу — потврђен. — За школску 1921/22. годину именовани су као привремени или су били са сталном службом следећи учитељи:

А) Стални: Ђорђе Керпенишан Варјаш, Мита Лазић Гад, Манојло Попов Темишвар-Мехала, Васа Вртипрашки Модош, Стефанија Алексић Модош, Ђура Миланковић Парац, Јелена Теодоровић Вел. Св. Миклуш, Ђура Терзић Вел. Св. Миклуш, Владимир Живојнов Темишвар-Фабрика, Христифор Којић Арад-Гај, Никола Малетић Фенлак, Катица Малетић Фенлак.

Б) Привремени оспособљени: Иванка Томић Ђир, Марија Васиљевић Срп. Св. Петар, Олга Коц-Сифниос Темишвар-Град, Ђира Србован Нађфала, Даринка Урсић Арад, Милан Ђурић Срп. Чанад.

В) Курзисте: Велинка Ђорђевић Варјаш, Софија Черниħ Срп. Св. Петар, Маргита Бачић Срп. Св. Петар, Смиља Рацић Дињаш, Славна Рацић Дињаш, Славко Николајевић Иванда, Илија Дишић К. Св. Ђурађ, Владимир Ненадов Кетфељ, Сава Максин Кеча, Ангелина Рајковић Кнез, Јулка Јеремијин Краљевац, Вукосава Итињанц М. Бечкерек, Милан Бакић Бездин, Милан Мијатов Св. Ђурађ, Раденка Конић Моноштор, Невенка Томин Петровосело, Иван Ракић Печка, Жива Поповић Рудна, Аурелија Адамовић Саравола, Вукосава Мијатов Срп. Пардањ, Александра Чолаковић Срп. Св. Мартон, Десанка Бугарска Срп. Св. Мартон, Мирна Радин Срп. Чанад, Даринка Мијатов Станчево, Јулка Мустец-Веселиновић Толвадија, Невенка Керпенишан Торња, Љубица Павлов Фењ, Стеван Томић Чаково, Жива Пашић Дежан, Десанка Лазић Мали Гај.

Г) Некурзиста: Олга Митров Дента, Стојанка Стануловић Немет.

Д) Свештеници: Милан Николић Кетфељ, јмн. Мирон Митровић Лукаревац, јмн. Сергије Јовандић Нађлак, јмн. Виктор Љубичић Саравола, јмн. Иларион Сујић Срп. Пардањ.

(Наставиће се.)

Неслужбени део.

Недеље и Празници.

Недеља 20. по Духовима. Јеванђ. од Луке, 7., 11—16. Иђаше Исус у град, који се зваше Наим и с Њим иђаху многи ученици Његови и мноштво народа. И када се приближише вратима градским, баш изношаху мртваца, јединца сина у матере и она беше удовица и народа много из града иђаше с њом. И видевши је Господ сажали му се за њом и рече јој: Не плачи. И приступивши косне се сандука, а носиоци стадоше и рече: младићу, теби говорим, устани. И седе мртвац и стаде говорити, и даде га матери његовој. А страх обузе све и хваљаху Бога говорећи: велики пророк дође међу нас и Бог походи народ свој.

Поука. У часу, када несретна мајка скрхана болом и јадом уз саучешће мноштва народа испраћа своју последњу и једину наду у хладни гроб заборава, те очајава што јој добри Господ није услишао топле молитве и спасао јединца, долази Христос у сусрет тој тужној и жалосној поворци. И ганут болом и несрећом тужне мајке оживљава јединца јој, а народ усхићен милосрђем Христовим хваљаше Бога. Па зар и вас не усхићава то јединствено милосрђе Христово? Та Он дошавши на земљу да измири грешно човечанство са вечном правдом Божјом, прожет љубављу и милосрђем према човеку и зван и незван залази тамо где влада јад, беда и свака невоља, те лечи и спасава како би са душа несретних и обремењених отклонио све оно, што им живот чини тешким и несретним. И чинећи то, Њега не спречава и не зауставља на путу Његову ни презир ни гањање ни опасност па ни сама смрт. Веран начелима божанске науке, испија из пехара горчине кап по кап за ближњега свога, жртвујући на олтар среће и спасења човечанства све оно, што може само једно несебично и узвишено биће жртвовати. И под дојмом данашњег јеванђеља и милосрђа Христовог, а живећи у средини где влада јад, туга и свака невоља, зар можете и смете бити индиферентни према јадима и невољама оних, на које се живот мачијски осмехнуо. Не будите хладни и индиферентни, јер и ви носите на себи лепо име Христа. А да би се с правом могли Христовима назвати, дужни сте и сва узвишена начела Христова усадити у душе и срца ваша. И када чинећи добра дела, буду вас у животу снашле ма какве невоље и јади, не малакшите, знајући, да ће ипак морати доћи награда за све тегобе, јер стаза којом истински и прави следбеници Христови треба да греду, посута је разним искушењима, невољама и сваком борбом, али прегазивши ју ви ћете постићи обећано спасење и удостојити се Христа и сваке милости Божје.

Какве врлине красе наш српски народ у парохијама, с друге стране — какве све мане и недостатке има исти?

Рад јером. Пантелејмона Дошена а. п. у Петровом Селу и Станчеву на горњи темат гласи овако:

Домаћи живот. Домаћи живот овог народа, доста је јадан и жалостан. Умерности у пићу нема, што га морално и материјално јако упропашћује и убија. У радни дан — у свако доба године — од 6 сати па до 9 сати у вече биртије су увек пуне омладине, где се у великој мери пије отровна ракија. 1908. год. водио сам рачуна, колико се годишње попије ракије у овом месту. На крају године, кад сам све додатке прикупио и срачунао, дошао сам до овога жалоснога резултата. Свака кућа дневно на ракију је трошила 45 новч., што је годишње износило 164 фор. 25 новч. У овој општини тад је било 211 српских домова, те према томе годишње је ово село на отров трошило 34.656 фор. 75 новч. Ово је страшан број био за оно доба.

На своју св. Цркву и Школу, та два луча просвете им троше годишње 6—7 хиљада, па вичу, да им је много; да не могу издржати; да ће пропасти, а на отров који њега и породицу му убија и имовно упропашћује, може да троши ту велику и огромну суму.

Кад сам овај жалосни број видео, тражио сам одмах пута и начина, како бих свој народ од тог зла одвратио и убедио га, да с тим страшним и отровним пићем, здравље своје убија и имовно пропада. — Прво сам почео проповедањем, једно за другим неколико недеља, али всује труд беше, у место да су га се оканули, или бар умерили, још су га већма пили него пре.

Кад сам видео да моје проповеди немају успеха, одмах сам почео радити да биртије затворим бар Недељом и Празником — јер се у те дане највише пиће трошило. У том сам успео. Жупанијска скупштина, наш предлог усвоји и биртије се у Петровом Селу Недељом и празником затворе. — Кад сам ово решење примио са срца ми је спао тешки камен, јер сам помислио, да сам учинио једно велико дело, које иде у корист мог јадног народа, али се и овога пута љуто преварих. Прве недеље кад је биртија била затворена, несретни парохијани моји, купе пиће и пред биртијом на улици цео дан су пили; још горе него кад су биле биртије отворене. Истога дана, чивутин напише протест против жупанијског закључка, на који му се 250 сељана потпишу, скоро сви они који су се потписали и гласали да се биртија затвори. Ово сам у толико написао, да Високопречасни Господин види какав је овдашњи народ. Изузетака има, но врло мало.

Васпитање подмлатка. Васпитање подмлатка је овде испод сваке критике. Још у младом добу од ½ године — па и пре — новорођенчету дају отровну ракију. Пред малом децом говоре најгадније речи, па и уче их, да и они исто то говоре, те тако још из малена науче деца псовати: Бога, лебац, погачу, и изговарати свагде и на сваком месту најбезобразније речи без икаква стида и срама. Деца су јако ограничена и глупа, а том је свему крив алкохол, против којег се жестоко мора устати у нашем листу.

Супружански живот. У супружанском животу — у младо доба — ту је дармар. Нити женско нити мушко има стида и срама. Удају се и жене се врло млади, тек прођу 14 или 15 год. Не склапају ни грађански уговор, ни црквени брак. Једна девојка промени по пет-шест момака, данас је код једног а сутра код другог, и то тако иде по пет-шест година, управо рећи постају прави блудници и блуднице. У том свом неморалном маневрисању прибегавају несавесним женама због порода, те их оне лече; која непреболе те тешке и страшне муке, у раној младости одлази под црну земљу, а која преболе, остаје жута, бледа и згурена, да ју је страшно и погледати. Због оваког живота овог несретног народа, и подмлатка врло слабо имају, а и оно што дође на свет све је слабо, кржљаво и жалосно и није дуга живота, већ врло рано у цвету младости своје у гроб одлази. У овоме нема изузетка, ова зараза влада у целом селу, у целој околини.

Свештеник је немоћан да овом стане на пут. То би једино државне власти учинити могле, јер колико то зло цркви шкоди толико и држави. Наш свештенички збор, — на првом свом састанку — могао би поднети — у погледу овог — преставку на Министра — с темељним разлозима, да се забрани тако младо узимање без венчања, јер ако овако потраје за 50 год. подмлатка бити неће. И о овом би било добро писати у нашем листу, те изнети све штетне последице, које једну породицу, један народ постићи могу таком женидбом.

(Наставиће се.)

Кијавица.

Само један слаб назеб, ништа више! Колико ли смо пута чули ту реч па и сами изговорили, — а колико ли је тек пута ова напуштена кијавица и пренебрегнута отворила врата којој озбиљној болести: бронхитису, запаљењу плућа, грудне марамице, унутарње коже срца, срчане марамице, нерава или бубрега, да о другом и не говоримо! Веома је често да лекар, прегледајући свога болесника, утврди да има посла са последицама какве запуштене кијавице: болесник није сматрао за корисно да буде опрезан. Свуда је већ то распрострањено да је „мазити“ своју кијавицу смешна ствар, док се нико од нас не устручава да се брижљиво лечи кад се тиче других зараза, као што су мрасе или шарлах.

Па шта је управо назеб?

Под ову народску реч подводи се један већи број разних зараза. Бактериолози су утврдили да се кијавица не може нарочито приписати једноме микробу, већ да један знатан број бактерије томе може да буде одговорни узрок. У опште кијавица је врло заразна; зараза се преноси помоћу ситних честица слузи, које се избацују приликом кашљања, кијања, или просто, кад кијавичави говоре. С тога треба што мање имати везе са овим особама; а ђаке који кијају и чији нос капље, треба удаљити од школе све до њиховог оздрављења. Врло је вероватно да већина оболелих људи од кијавице, кад би схватали опасности којима свога ближњег излажу, не би радо путовали возовима нити би посећивали друштва и јавна места. Пренасељена места, недовољно проветрене позоришне и биоскопске дворане, пружају једну идеалну подлогу за развијање зараза ових врста. Носна слузокожа, најпре надмена под утицајем једне прегрејане средине, брзо се скупи при додиру хладног ваздуха с поља и, тако оставши без крви, не може да истави више никакав отпор микробу нападачу. Ова се нелагодност избегава, ако се пази на то, да соба не буде и сувише загрејана и да у њој буде увек чистог ваздуха.

Један од узрока кијавице је излагање на дуже време хладноћи или влази, јер тело, кад је укочено, даје мање отпора заразним клицама; али би заблуда била веровати, да се од зиме може сачувати помоћу врло дебелих хаљина и прегрејаних станова. Често проветравање собе служи да из ње одагна нездраве клице, исто као што вода спира многобројне отпатке, но проветравање мора да се обавља тако да се чељад по собама опет не мрзну.

Преглед носа, грла и ушију код ђака открио је, да се често наваћају запаљења крајника, ушију и полипи у носу. А то су седишта заразних болести, која унапред приуготовљавају сталну кијавицу и веома је важно, кад се иста утврди, да се сместа отклоне њени хрђави услови.

Најбољи начин да се кијавица избегне, јесте вођење једног здравог и крепког живота, очвршћавати своје тело и навићи га мало по мало на зиму тако да при додиру са зимом не дршће.

Међутим малишани па и одрасли или слабуњави треба да буду заштићени од хладноће и да се не излажу непогодама. Што се тиче кућа, њих треба довољно загрејавати ради угодности (16 до 18° Ц. је довољно) а да опет не буду прегрејане.

Лечење једног обичног катара је врло просто; због тога се ваљда ретко и примењује! Психологија оболелог је најзанимљивија: кад треба лечити кијавицу с тешком га је муком уверити, да остајањем у кревету не одступа ни мало од свога достојанства, и да он има потпуно право које припада и великим болесницима. Један уважени лекар писао је поводом овога: „У свима опасним или кобним случајевима које сам лечио, погрешка код болесника била је што неће на време да легне у кревет и да се подвргне једном довољно продуженом лечењу у постељи“. — Потребно је, дакле, увек натерати оболеле од кијавице да остану у кревету све док њихова температура не буде нормална за три дана. Лекове треба узимати само по лекарској наредби, — чак и кад је реч о кинину или каквом сирупу који утишава — али може да се пије већа количина лимонаде, пиће од неранџина сока, и други сокови од воћа који имају повољно дејство. Велика је заблуда ако се жели спречити кашаљ болеснику.

Баш напротив, треба га потстицати на то, јер кашљање и избацивање шлајма спречава му навалу крви и олакшава му болове. Топла пића и прање ногу врло топлом водом (40—50° Ц.) има користи само ако се одмах потом легне, иначе расхлађивање тела слаби добра дејства. Лекарије шарлатана и тобожних „сигурних лекова“ морамо строго избегавати. На први обеспокојавајући знак, као што је јака грозница, треба позвати лекара. Лекарско ће лечење умањити или отклонити опасности од компликација чије симптоме околина болесникова не може увек разликовати.

„Мажење“ своје кијавице може некога лишити 2—3 дана рада и разоноћења, њу пренебрегнути може некога стати живота, јер је тешко зауставити заразу кад узме маха.

О нашем листу.

Наши пријатељи нас не заборављају. Како се коме пружи прилика хита да претплатом и поклоном материјално потпомогне „Гласник“.

Од последњег исказа приложили су на „Гласник“:

Макса Мишковић поседник из Срп. Сенмартона познати народни првак и борац леја 145·—.

Ранко Панић из Рудне леја 100·—.

Живели!

Белешке.

Епископски викар примио је позив на учествовање у преговорима румунске и српске делегације о црквн. и шк. стварима те је 16/29. септ. отпутовао у Београд.

Освећење цркве у Нађфали. На основу овлаштења еписк. викара осветио је у недељу 4/17. септембра јеромонах Георгије Драгић, намесник ман. Бездина уз

асистенцију јеромонаха Милутина Јосића а. п. у Нађфали и Сергија Јовандића брата ман. Бездина споља и изнутра оправљени и измалани храм св. великомученика Георгија у Нађфали. Св. црква је била пуна побожног света, који је са великом радозналошћу пратио церемоније освећења и са опаженом радошћу на лицу посматрао дивно позлаћени иконостас и измалане зидове св. храма, дело нашега уметника за ове ствари Ђорђа Вајанца Србина молера из Темишвара-Мехале, коме припада признање и похвала. Исто тако са великом пажњом саслушана је проповед о. Георгија, о љубави и поштовању св. храма, затим сагласно са дневним св. јеванђељем о љубави према Богу и ближњем, о гресима и поправљању живота на земљи и спремању за примање награде у будућем небесном животу.

Како умре Далматинац.

На обали мора, пред раком дубоком,
Док јесенско сунце сја с небеског свода,
Усред масе света, стоји сужањ млади,
Кршни Далматинац, син витешког рода.

Он је леп к'о Парис; млад к'о капља росе;
Поносито држи љупку главу смелу;
Поглед му је кротак; прамен златне косе
Пада му по лепом и високом челу.

Његов лик младићки лака румен жари;
И, док оком блуди по жалу и луци,
Сви присутни плачу . . . Један пастор стари
Прилази му тихо, са крстом у руци:

„Одреци се, сине, издајничких снова!
„Врати се са стазе, којом си залут'о!
„Покајнички приђи ћесаровом скуту,
„И добићеш милост!...“ А сужањ је ћут'о . . .

„Макар само трунку кајања покажи!
„Сломи своје грешно тврдоглавство круто!
„На последњем часу другове прокажи,
„И добићеш милост!...“ А сужањ је ћут'о . . .

И док за њим горко нарицаше мати,
Он, к'о владар, гордо, победнички крочи,
И у раку сиђе . . . Приђоше џелати
И копреном црном везаше му очи.

„Стрелци!“, громогласно командова лајтнант,
Исукавши хитро сабљу своју лаку.
И, уз тежак топот чизама војничких,
Шест мрких Мађара стадоше над раку.

И ћутање гробно обузе сву масу,
И, баш када она са ужасом виде
Шест упртих цеви, у том истом часу
Сужањ трже руку и копрену скиде,

И отвори очи: дан је био красан;
У провидном зраку трептала је свила;
Ваздух је мирис'о на јесенске руже;
Природа је широм тако дивна била.

Он још једном баци поглед, препун жуди,
На хриди и море, што к'о смарагд сија,
Па забаци главу и раздрљи груди
И узвикну:

„Пуцај!
Живела Србија!“

Воj. J. Илић млађи.

НАШ БОЉШЕВИК.

Мој Војине сине, где си мајци?
Црни су јој ови бели дани.
Одавно те мајка жељно чека,
Горак јој је живот без тебека.

Никог нема, право да нам каже,
Да нас старе утеше, ублаже:
Куда оде, где си, која ти је чета?
На ком ли си сине, саде крају света?

Можда си ми сине на мегдану,
Задобио љуту, смртну рану?
Па у тешком болу и бунилу,
Желиш, вичеш твоју мајку милу?

А можда те туго и нема већ жива
И давно те црна земљица покрива.
Ох, јави ми се мало, макар у сну сине,
Да ти мајку жива жеља мине!

Мој Војине сине, где си мајци?
Црни су јој ови бели данци.
Тебе мајка жива недочека
И умреће сине због тебека! —

Тако је једна српска мајка, за јединцем што у бој оде, јадиковала и умирала — у милионима других наших јадних матера, што оплакују децу и хранитеље своје, пропале у рату страшном и незапамћеном.

*

У сеоцету С. у кућици баш до св. храма, уредној и чистој, седили су двоје стари крај пећи

топле, а чело ногу им, са ручним радом у руци, девојче мило и лепо. Сви су троје утонули у мисли, дубоке и тужне. Кад звоно удари и вечерњу огласи, тргоше се и прекрстише се. Пред распећем Христовим, старица кандиоце упали, склопи суве руке, клече, помоли се и рече: „сачувај нам га Господе!" — И старац уздрхта, клече, прошапта и рече: „Поврати нам га Господе!" — И девојче крај њих клече, порумени, али ништа не рече. Њој су само сузе очи оросиле и низ дуге трепавице склизале. У тим је сузицама она своју слатку молитвицу доброј Боги, нечујно и тајно отпослала.

То је Радован Николић и жена му Круна — побожни и добри људи; поштени, вредни, чуварни и у свему ваљани Срби, од целога села и околице признати и поштовани. Сам Радован, од родитеља је пуки сиротан остао. Није них ни запамтио. Много се он у детињству мучио и другога служио. Али кад га Господ обдари са Круном, са тим ваљаним другом његовим — е, онда, све на боље у напред пође. Вазда су се Бога-Творца свога сећали; у св. цркву редовно ишли и Богу се молили; сваки су посао именом Божијим започињали и свршавали; свој Народ Српски од срца су љубили и добра му учинили; туђе нису ни желели ни дирали; зараду су своју чували, паметно и по рачуну су живили; међусобно су се слагали и поштовали, а у друштву су се и са браћом скромно и достојно понашали. Свака им реч и дело, беше промишљено, паметно и корисно. За то и јесу Божјом помоћу и својим трудом стекли рођену кућу и добро своје, те сада нису туђи аргати и слуге, већ своји господари.

Једино их је тиштало, што за дуго деце имали нису. Но и тиме су се Божјом вољом тешили и Богу се молили. А Господ се ни о једну нашу молитву, жарку, племениту и свесту, неоглуши! Па и њима даде дете мушко — сина Војина, узданицу и хранитеља. Колико ли Боже радости и миља, када је мали Воја ногицом пошао; када се је на мајку први пут осмехнуо, рукицом загрлио, а оца узјашио, за брке повукао и прве слатке речи: „мама и бабо" протепао! Па још кад је у школу пошао и мајкиним ђаком постао! И г. попа и г. учитељ, не могу да га се нахвале, како се добро влада, учи и напредује; како је у школи марљив, миран и пажљив; како је у св. цркви скрушен и побожан, а код куће и на улици, учтив, паметан и послушан. А и како не би! — од каквих је родитеља отпао. Зато права наша мудра срп. пословица каже: „какав отац, такав и син". Мајка га још у колевци малог успављивала и будила са песмом слатком, српском и светом, о нашему светитељу Сави, силном цар Душану, Св. Лазару, Милошу и Марку, вили Равијојли и старцу гуслару. А бабо га је учио и саветовао, домаћем раду и реду, да буде вредан, поштен и чуваран. Обоје су му уливали свест и жарку љубав према Оцу небескоме и своме милом Народу Српскоме. И дана није прошло, да се нису сетили Бога и рода свога. Мали би Воја вечером између родитеља стао, па скрушено ову молитву учио, читао:

„Творче наш и Свемогуће Боже! прими молитву моју: Ужежи и одржи огањ вере, љубави и страха Господњег у души и срцу моме; спаси и чувај мило Српство моје! и дај му свести и слоге — да буде вечно и сретно; подари дуг живот, здравље и срећу родитељима и добротворима мојим! Светитељу Саво, наша српска славо! и мене са Српчићима благослови, да будемо побожни, послушни, вредни, чуварни, сложни и ваљани Срби и људи — Амин!"

Ти часови и дани, за нашег побожног Радована и жену му Круну, беху часови земаљске среће и блаженства, а добро, лепо и здраво им дете Воја, беше дика, понос и неоцењиво благо својих родитеља. Тако милостиви Господ, још и на земљи награђује оне, који верују и поштују Бога и љубе мили народ свој српски и ближњега свога.

*

Но у те дане, зао дух овладаше земљом и светом. Цареви и народи силни, на слабије навалише, да их опљачкају, подјарме и отму оно, што од Бога Творца свога добише. Али их немоћни и мали у Име Божије јуначки дочекаше, да се боре и бране највећу светињу и благо човечије на земљи: Веру, Народност и Слободу — без чега људи, не могу као људи живити ни постојати. И отпоче рат — европски, светски. И разви се борба дуга, огорчена, страшна и крвава. Милионима јунака ступаше на поприште бојно, у смрт, у пропаст сигурну. За овима опет, нови борци и вали, да и њих исто тако, тај огањ рата уништи, спали. Мајке су своју децу, супруге мужеве и сестре браћу, годинама су и све дотле у бој отпремале, док домови, села и градови наши неопустошише и не осташе без глава мушких, без бранитеља и хранитеља. Све и свуда, у тугу, очај и несрећу увијено беше. А када се је ужас стишао, борба и рат престао, што смрти умаче, на све четири стране света, развејано беше. — У пустој туђини, у страшној даљини! Силне мајке, супруге и сестре наше, много година не чуше и не знаше за своје миле и драге. Дуго, предуго, мучила их је страшна туга, жеља и неизвесност: где су им рођени, да ли су живи, и хоће ли доћи? Много су их отишли, мало их долазе — ал ипак долазе. Долазе очекивани и неочекивани; долазе жељени и нежељени; долазе и оплакани, сахрањени и заборављени — из мртвих васкрсли.

Међу тим несретним родитељима, који оплакиваху и очекиваху своје миле и драге, беху и наш Радован са Круном. Јединац им Воја, као из воде је растао. Њега је почетак рата у 17. години затекао. А када је пропаст и смрт отпочела и цео народ страхом обузет био, родитељи Војини хвалили су Бога, што им је син за војну још млађан, малолетан био. Но рат се толико продужио, да је на највећи ужас и оца и мајке и за Воју им дошла она црна и страшна ноћ, када је и он у крвави бој морао поћ. Превелики страх и бол, избио је на

врисак страшни, сузе и јаук. Срца се на послетку скаменила, а сузе сасушиле. Али је мајчино срце поднапукло мало. Она је без престанка јецала, уздисала, плакала — и очи исплакала. Свакога је дана и свакога пролазника је питала: а је ли, знаш ли, где је мој Воја, када ће се повратити мајки? И још је једно срце за њиме тужило и кришом сузице лило. Хај туго и распламтели боле, ала сте срцу страшни и тешки, када вас јауком ни плачем, утишати не можемо, не смемо? То беше девојче Зора, комшијска кћи, сироче без родитеља. Мајка ју је на самрти Радовану и Круни поверила и заклела, да јој буду место родитеља; да ју негују, чувају и пазе кућу и добро њено, док мала Зора паметна постане, велика нарасте. За то је она у чича Радовановој кући била као и у својој и као њихово рођено дете. Са Војом се од првих дана слагала и живела као са братом рођеним. Али све што старији беху, јављаху се међу њима још и неки други осећаји, чудновати, слатки, мили и мешаху се у љубав братску, сестринску. Отуда она жарка жеља и топла молитва Богу, да им поврати из крвавог боја њихову љубав, срећу и благо — њиховога Воју. Ал га мајка жива не дочека. Глас о борбама око Пшемисла, о његовом паду и пропасти, испунио је целу државу ухасом, а силне родитеље завио у црно. Не зна се како и ко је пронео глас: да је и наш јадни Воја тамо био и заглавио — сигурно погинуо. Ово беше гром из ведра неба за родитеље његове. Мајчино срце напаћено, није могло више да издржи — препуче сада од туге и бола. Она је потпуно веровала: „међу живима, да га више нема". На самрти, при издисају, обгрлила је русу косу Зорину и седу главу друга вернога, који горко ридаше. Грчевито их је привлачила и стезала, срцу умирућем. Очи јој се отворише, зенице раширише и обрве навукоше, у поглед — страшни, очајни, последњи; а уста, усне, скупише се гњевно и болно . . . Збо—огом, моји мили и ро—ођени! . . . Сине Војо! ево, ево тво—оје мајке! — пришаптала су та уста тихо и једва чујно. А за тим се очи замутиле, па склопиле; уста затворила, зећутала; тело се згрчило, затресло — и дух изашао. Све се у њој и на њој утишало, смирило, охладило, умртвило . . . Ах! срце ово, двапут је умрло! За драгима, које остављаше и за сином, због кога умираше!

И дође доба, ипак дође, када се понеки оци, браћа и деца наша, почеше враћати и стизати дому рођеном, из далеког света и земаља — из Мађарске, Немачке и Аустрије, Енглеске, Француске и Италије, из Америке, Алжира и Сибирије. То беху нови часови среће и несреће; радости и жалости и нових нада, болова и очаја. Многи што долазише, затицаху домове разрушене, добра упропашћена, рођене пропале и помрле, а љубе своје, за другог преудате. А ови на дому, многи о смрти својих дочуше; а други, да су им њихови у туђини још живи, али на самрти и болни — па не могу да дођу; или, да су се неки тамо окућили и поженили — па за своје не маре и неће да се поврате. Мало који дан, а да се све новим доласком, село и народ не узбуди. А знате ли шта је ново? — рекла би обично по која наша снаша, гомили жена, са обраницама и кантама, на бунару сеоскоме, артескоме. Ове би као елетризиране и на команду избечиле се, зинуле и дисати престале, а за тим све у глас, пискаво, храпаво, у басу и сопрану, запитале: а шта—а? шта је? Дошао и Данило Милић! И ју Боже, та јел истина? Јест, мојим сам га очима видила! Па шта прича; шта ће са Милком, кад се преудала? Како изгледа? је ли славе ти! Та, као и сви други што отуд из света, из Мерике и Русије долазе. То већ знате, да је обријан и без бркова. Има капу руску; капут француски; чакшире енглеске; ципеле и камашне жуте, мериканске. Седи укочено, са прекрштеним ногама; важно дрма главом и непрестано пуши. Час се насмеје, те развуче уста од ува до ува, па му светле златни златацки зуби; а час се намргоди, преко рамена те гледи и све нешто шмрка и уста прћи. Кад га што запиташ, а он ти сестро, одмах против Бога и Духа светога говори, да се сви на њега морају избечити и од чуда крстити. Па вели, он неће више мотику у руке узети. И он је сада господин, па хоће господски да живи. А због Милке — само чујте! Није се ни разљутио, ни растужио! рекао је: „са свим природно и модерно". И ја сам се за ово пет година растанка и рата са две венчао и других двадесет променуо! . . . И ју, часни га потро! — чу се из гомиле. Ја не знам слатке, рећи ће једна између жена — баба Сидонија, ова наша деца, тамо у свету, ил су се препаметила, или су са свим полудила. Но мени овако старој, простој и глупавој, изгледа зло, срамно и безбожно, што они говоре и творе. Овако нису чинили оци и дедови наши, него са мукама, на колцу и по тамницама издисали за своју св. веру, образ и светиње српске. Ништа друго ово је крај света! . . . Нису сви такови мајко — одазва се снаша Јелка. Ето мога ујака Рајка и деда Арсиног сина Душана! — и они су ово дана стигли из света, па не знаш који је од њих побожнији, ваљанији и паметнији. А овај пусти Данило, није ни код куће ваљан био ни памети имао. У свету је још луђи и неваљалији постао, само је зло примао, те тако до безбожника и зликовца дотерао, коме ништа свето, мило ни право није. С таковима би по мојој женској памети, ваљало исто поступати, као што се са побеснелим псима учини — с батинама их премлатити и растерати, јер ће те иначе заклати, отровати и упропастити! . . . Хо, да преоштре осуде, језика и речи! — рекоше неке. Е, па каква болест, такав и лек! — дочекаше друге . . . И кренуше се водоноше, на све стране кућама, да и ову новост разнесу, па да се цело село о томе разговара, претеса и свађа, док што новије не дође, не искрсне . . .

(Наставиће се.)

Позив на претплату.

Са 1. октобром 1922. год., улази „Гласник“ у последњу овогодишњу четврт.

Молимо наше пријатеље да обнове претплату да им лист не би морали обуставити.

Претплата на четврт године износи леја 30 (тридесет).

Позивамо управе црквених општина да подмире претплату на званичне примерке „Гласника“ до 20. октобра т. г. 21. октобра т. г. бићемо приморани Епархијском Административном Одбору темишварском ради овршног убирања пријавити све оне црквене општине, које не буду дотле претплату подмириле.

У Темишвару, 1. октобра 1922. год.

Администрација
„ГЛАСНИК“.

Син Антона Новотнија

ЗВОНОЛИВНИЦА
И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ
КОЗА ЗА ЗВОНА
У ТЕМИШВАРУ-ФАБРИЦИ.

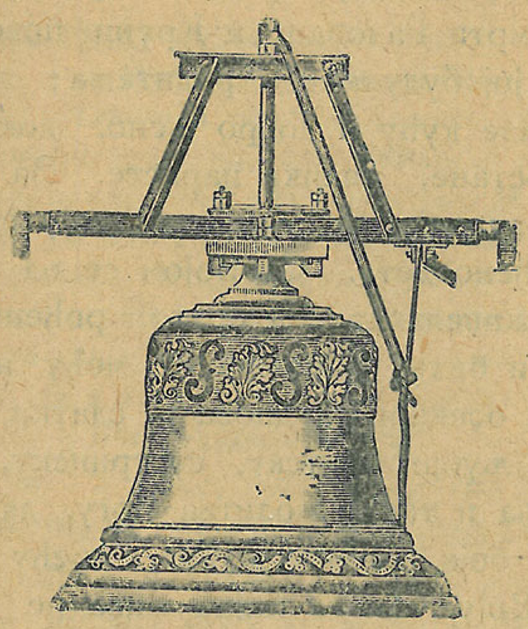

Прорачун бесплатно и франко.

Милан Јорговић

САРАЧ и СЕДЛАР
У ТЕМИШВАРУ-ГРАДУ, поред Коха ножара.

Препоручује набавку Парадних Хамова са никлованим кључевима и франц. кајасе од најбољег материјала, израда одлична, :—: по умереној цени. :—:

Послуга тачна и брза.

Цене умерене и солидне.

ЛУКА П. НИКУЛЕСКУ

филијала

У ТЕМИШВАРУ, ПИЈАЦА СВ. ЂОРЂА бр. 1., Град.

ТЕЛЕФОН БРОЈ 12—14.

Највећи магазин МАНУФАКТУРНЕ и ПОМОДНЕ РОБЕ прве -!- каквоће из највећих и најбољих фабрика. -!-

Велико стовариште најбољег ШТОФА сваке врсте за даме и господу. Велики избор ГРЕНАДИНА, МАРШИЗЕТА, КРЕТОНА, БАТИСТА, ЗЕФИРА, ОКСФОРТА, ТРИКОВА и т. д. -о-

Посебно велико стовариште ТЕПИХА сваке врсте; велики -о- избор ЛИНОЛЕУМА. -о-

Велико стовариште сваковрсних потреба за лето и зиму. :-:

Роба прве врсте.

Продаја на велико и мало.

Браћа Чендеш, Тимишоара. 1117а